

DERDE ZONDAG DOOR HET JAAR A (22 januari 2023)
EINDE BIDWEEK OM DE EENHEID

Broeders en zusters,

Deze zondag sluit de Bidweek af voor de Eenheid van de christenen. Gisteravond was er een vesperdienst om voor die eenheid te bidden en ook zo aanstonds in de voorbeden zal de Heer gevraagd worden of het, wat ons christenen betreft, steeds meer één kudde, één Herder mag worden. Het is droevig dat hetgeen Paulus constateerde in de gemeente van Corinthe nog steeds voorkomt. Paulus constateerde dat er waren die zeiden: ik ben van Paulus, ik ben van Christus, ik van Apollo, ik van Kefas. Is Christus dan in stukken verdeeld? Ook nu nog vinden dergelijke scheidingen in de kerk plaats: ik ben van Rome, ik ben van Luther, ik van Moskou. Ik ben van Benedictus, ik van Franciscus! Zijn we gedoopt enkel in de naam van Rome, van Calvijn of van Moskou? Nee, gelukkig de doop is inmiddels universeel geldend. We zijn gedoopt in Christus, in de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. Wederzijdse dooperkenning tussen de kerken heeft al heel wat meer eenheid gebracht.

We kunnen zeggen dat er een ander een-zijn is, dat (eveneens) geldt voor alle kerken en kerkelijke gemeenschappen. Staat de doop meestal aan het begin van een leven, deze andere eenheid aan het einde. Zij weerspiegelt zich vooral in tijd van verdrukking of vervolging. Deze eenheid openbaart zich als vijanden van Christus' kerk naar voren treden. En die zijn er telkens helaas weer! We zagen het nog vorige week zondag. In Congo werd een Viering van de Pentacostaalse gemeenschap in oost-Congo getroffen door jihadisten. Er vielen 14 doden waaronder kinderen. Een bom was buiten tegen de kerk geplaatst. Het ging om een doopplechtigheid. Deze werd voor een aantal dus meteen doop tot het eeuwig leven. Diezelfde zondag werd een katholieke gemeenschap in Nigeria tijdens de eredienst getroffen, er vielen doden, de kerk werd in brand gestoken. De voorgaande priester – een foto van zijn vriendelijk, milde gelaat verscheen in de krant – werd levend verbrand. Voor de vijand van het christelijk geloof zijn alle kerken en christelijke gemeenschappen één pot nat. Die kijken echt niet of het om een pinkstergemeente, een katholieke of een orthodoxe kerk gaat. Het martelaarschap omwille van Christus is voor alle christelijke gemeenschappen één en hetzelfde. Onze betrokkenheid bij deze bloedgetuigen mag niet ontbreken, want als één lid lijdt, lijden alle ledematen mee. Paulus woord in de Kolossenzenbrief blijft gelden: in eigen lichaam moeten we aanvullen wat er aan het lijden van Christus nog ontbreekt ten behoeve van zijn lichaam, dat de kerk is. Putten we kracht uit de woorden: het bloed der martelaren is het zaad van de kerk!

Het Evangelie van vandaag geeft aan hoe het zaad van liefde en eenheid nieuwe kerkvorming doet ontstaan. We hoorden: in het land van Zebulon en Naftali, in Galilea van de heidenen, daar werd een groot licht aanschouwd. Hoe kon dat? Licht hoort thuis bij Jerusalem: uit Jerusalem komt de wet! Daar stond de machtige tempel. Daar waren de gezagsdragers, de wetgeleerden. Nee, toch niet! Het licht werd aanschouwd in het noorden van Israël, ver van Jerusalem, op een plek waar het geheel niet werd verwacht (Kan er iets goeds komen uit Nazareth!) met een gemengde, heidense en joodse bevolking. Dat was al in de Bijbelse oudheid zo: Door die streken liepen de grote doorgangswegen naar landen als Assyrië en Babylonië. Langs die wegen werden de ballingen vervoerd die uit Israel werden weggevoerd. Dezen liepen zwaar gebukt, gekromd onder lasten en zweepslagen. Maar: het juk dat zwaar op volk drukte, de stang op hun schouders en de stok van hun drijver: gij hebt ze stukgebroken. Licht ging weer stralen in het land van doodse duisternis: dat was toen de ballingen terugkeerden langs dezelfde wegen, waarover ze jaren daarvoor waren weggevoerd. Gij hebt hun blijdschap vermeerderd, hun vreugde vergroot!

Maar in het Evangelie wordt met dat grote licht in die noordelijke streken Jezus wanneer hij gaat preken en de mensen tot bekering oproept. Hij had zich, na de gewelddadige dood van Johannes de Doper, daarheen teruggetrokken, weg uit het zuiden, uit Jerusalem. In die noordelijke uithoek begint hij onder de eenvoudige mensen. Hij preekt over de liefde als de eerste wet, liefde voor God en medemens. Aan de oever van het meer verzamelt Hij rond zich de zachtmoedigen, de vredebrengers, de armen van geest en prijst hen gelukkig. Hij komt daar, - naar de woorden van de Johannes de Evangelist in de Proloog van zijn Evangelie als het 'licht der wereld, dat schijnt in de duisternis'. Daar in Galilea roept Hij zijn eerste leerlingen, eenvoudige vissers. We begrijpen, dat we voor het eenvoudige christelijke leven echt niet naar grote centra hebben te gaan als Genève of Rome, maar in de kleine, locale kerkgemeenschappen moeten beginnen lief te hebben, te vergeven, barmhartigheid te beoefenen, ja, samen te leven in Christus naam. Niet van bovenaf wordt het leven in Christus opgelegd, maar van onderaf groeit het en schiet het omhoog zoals een mosterdzaadje!

Toch moeten we Genève en Rome niet overboord gooien en denken 'weg ermee', wat daar gebeurt is niet belangrijk voor het ware christelijke leven, dat onderop begint. Jesaja profeteert in het zestigste hoofdstuk van zijn profetiën: Sta op, Jerusalem, wordt verlicht, want het licht gaat over u op. 'Wordt verlicht' geldt ook voor die huidige centra van christelijk en kerkelijk bestuur: Genève met de Wereldraad en het pauselijk Rome.

Broeders en zusters, over andere kerken (zoals die in Genève vertegenwoordigd zijn) kan ik moeilijk spreken, wat weet ik ervan. Over de katholieke kerk lukt het beter. Het licht van de Eenheid is in Rome echt niet onder de korenmaat

blijven steken. Het schijnt voor allen die in huis zijn. Een voorbeeld daarvan aan het slot van deze preek.

In de tijd van de ontdekkingen, enkele eeuwen terug, toen Engelsen, Spanjaarden, Nederlanders, Portugezen uit ons Europa de wereld over gingen, kwamen de Portugezen in Indië. Daar vonden ze in het zuiden van Indië een christelijke gemeenschap, die eeuwenlang daar al bestond, de z.g. Thomaschristenen. De Heilige apostel Thomas zou daar gepredikt hebben. Er kwamen gesprekken tussen de leiders van die kerk met de kerk van Rome tot stand, er ontstond vertrouwen. Het eindigde ermee dat de kerk van Kerala, met een hele eigen liturgie, de zogeheten Syromalebaarse ritus, vrijwillig de eenheid zocht met de kerk van Rome en het aanvaardde om in de opperherder te Rome Petrus te zien, tot wie Jezus gezegd had: Petrus, heb je mij lief? Wijd mijn kudde, wijd mijn schapen. Natuurlijk voor de nieuwe eenheid moesten er aanpassingen komen, sommige gebruiken werden opgegeven, maar met name de eigen kleurrijke liturgie bleef behouden. Het werd eenheid in verscheidenheid. Maar wat het allermooiste is: vroeger trokken onze missionarissen en zendelingen weg uit Europa naar Indië, Afrika, zuid-Amerika en noem maar op. Nu, nu onze kerken in Duitsland, Nederland en andere Europese landen zo verzwakt zijn, - er zijn situaties dat één priester wel 10 parochies moet bedienen, - is er een omgekeerde missie op gang gekomen. Jonge priesters van de Thomaschristenen (waar veel roepingen zijn) komen naar Europa om bij ons ingeschakeld te worden. Het vraagt dat ze liturgisch bi-ritueel zijn: d.w.z. zowel kunnen ze in hun syromalebaarse ritus celebreren. maar ook in onze westerse. latijnse ritus. Ze moeten er veel voor over hebben b.v. onze talen leren. Maar daar kunnen ze bij worden geholpen. Ik heb een goede vriendin in Nederland die iedere week voor een Indische priester in Schiedam de preek nakijkt wat het Nederlands betreft en via een bandje let op zijn uitspraak. Ook onze verzwakte, westerse kloostergemeenschappen zijn geholpen. Ik denk aan de dominicaanse gemeenschap in Antwerpen. Deze telt drie Vlamingen, maar ook drie jonge dominicanen uit Kerala (die perfect Nederlands spreken en preken). Er is nog een zevende medebroeder uit Afrika. Eenheid in verscheidenheid.

U ziet beste mensen. Er is hoop. De Voorzienigheid blijft zijn kerk leiden. Ondanks vele hindernissen, mislukkingen, ontmoedigingen (er moet vooral niet geforceerd worden!) heeft het zin het gebed van Jezus bij het Avondmaal te blijven bidden: mogen allen één zijn, zoals Gij Vader in mij en ik in u. Dat zij in ons mogen zijn, zodat de wereld gelove, dat Gij mij hebt gezonden... Het blijft de moeite waard op Jezus' woord de netten uit te gooien, niet slechts in het Galilea van de heidenen toen in het meer, maar ook in onze tijd. Heer, we hebben bijna niets gevangen de laatste jaren (laten we zeggen na het Concilie), maar op uw woord zullen we ze blijven uitgooien! Misschien wordt het toch nog: ze haalden een grote menigte vissen binnen. Amen.